

به ناچاری دهنگ بۆ لیستی هاوپهیمانیتی کوردستان دەدم... به لام شایستهی ئەو نین سەرو سامانی کوردستانیان پى بسپىردرىت

دكتور محمد مهدى يانى

2005/1/19

چەند رۆژیک لەمەوبەر نووسینیکم لە کوردستان پۆستدا بلاوکردهوە بە ناوئىشانى "دەنگتان دەدمى ئەگەر شەرعىت بە تەعرىب كەركوك نەدەن" ، ئىستاش بەرپرسىارم لە هەر وشەيىكى وتارەكەم و لە يەك وشەشى پەشيمان نىم. هەر لەسر وەعەدى كى خۆم، و رۇوداوه كانى پاش وتارەكەم وەھاى دەردەخەن سەركەدaiيەتى سىياسى كورد توانيان خۆيان نەخنە بنبارى ئەو توانانى دان بە تەعرىب كەركوك دابىن، وە تا حەدىكى باشىش خۆيان لە بەر فشارەكانى ئەمرىكا پاگرت. هەر چەندە بەلەنەكانى غازى ياخور و ئەياد عەلاي وەك ترۇفسى ناو رانك وان هىچ قىيمەتىكىان نىيە، چونكە خويان دەيانەۋىت تەعرىب بىتىتەوە و دواجارىش سەرى ئەم مانگە تەقاویت دەبن. پەرلەمانى حالىش لە ئىستاواه ئىكىپاير بۇوە. دەمەنەتەوە سەر وەعەدى كانى هەر دوو بالولىزخانى ئەمرىكا و بەريتانيا. (راستىيەكى ئەم دانووستنانە دەبىايى لەگەل سىستانى دا بىرىدراپاپىت). هەر بۇيەش قەرارمدا لەم رۆزانە خۆم ناوئىنوس بکەم و رۆزى دەنگانىش دەنگ بە لىستى هاوپەيەمانىتى كوردستان بەدم، نەك هەموو تاكىكى ناو لىستەكە. هەرجەندە هەر يەك دەكتاتەوە، بەلام هىچ ئىختىارىكىمان بۆ نەماوهتەوە. ئەگەرجى قېرىپسىا و بەمەجبورى دەنگ بە پاک و پىسەكانى خۆيان دەدەين، لە هەمان كاتىشدا دەبى پى لە چەمكى نىشتىمان پەرەورى و وىزدانى خۆشمان بىنین و دەنگ بە خايىنەكانى ناو لىستەكائىشيان بىدەين.

راستىيەكى، بەبى گۆرانى باروزرۇوفى هەلبىزادەن لە كەركوك، بە هىچ جۆرىك دەنگ نەدەدانى. ئىستاش جەڭ لەمەى سەرەوە، من لەبەر دوو هو دەنگ بەو لىستە 'كوردستانىيە دەدم : يەكەم، ئەو يەكەم جارە كوردستانى و شۇقىنىيەتى عەرب، دووم علمانىيەت و توندىرەوى دىنى و مەزھەبى شىعى بەرەورۇوى يەكى دەبىنەوە لەبەر دەم سندۇوقى دەنگاندا.

ئەو گۆرانكاريانى باروزرۇوفى هەلبىزادەن لە كەركوك، وا پىددەچى تايى بارەكەي نەختىك بەلاي كورددا راست كەرىتەوە. لەم درەنگ بە خۆ ھاتنەوە سىياسەتمەدارانى كورد و سەر قالبۈونى 'افەقىرە نايىبە كوردەكەي سەرۆك كۆمار' بە كاروکاسىبى خۆيەوە (جەعفەريش زۆر بىزىوە مەجال نادات) و خانم بەرۋارى بە شۇوکەنەوە و 'كەسبەنەن ئەو عەربە سەرسەختە بۆ كوردایەتى' و هەنيد لەوانىتىريش بىزان بە چىيەوە خەرېكىونە و ئەوانى ترىيش هەر ئەوهەندە پېرادرەگەن! لەم سەرۋەنەدەش هەر ئەوهەندەش بەدەست دىت. بەلام دەبى فيرېبىن هەموو كات پلانيان هەبىت، پېشىباران كەپەنك بەخۆيان دابىدن و لە داھاتوودا پەيرەوى 'لا تۈجل عمل ألي اليم اللى الغا' بکەن!

نامەوى ئەوھى رۆزى 15/12/2005 لە کوردستان پۆستدا بلاوم كردوەتەوە دووبارەيان بکەمەوە. هەموو شەكەنلى لەويىدا باسە كردوون، بەلاي خۆمەوە هەر ھەموويان راستىن و مىتىكىش لە خەروابىك. تا بلىي كەندەلىان كردووە، دىزىيان كردووە، مالۇملىكى خەلکيان زەوت كردووە، مالى مىللەتىان تەخشاپەخشان كردووە، برا كۆزىييان كردووە، هەموو جۆرە تەعدايتىكىان لە جەمارى خەلکى كوردستان كردووە، ناوجەگەرېتىان كردووە. ئەمرىكى و بەرتانىيەكائىش لە خۆيان باشتىر بە گەندەلى و دىزىوجهەيان دەزانن. بە گوئى خۆم لە يەكىك لەو بەريتانيانە لەگەل CPA كارى دەكىد گۈئ لېبۈوە، دەيىووت" سەركەدە كوردەكان گەورەتىرىن ساختەچى و دز (crook) ئىدەن. بە داخەوە، هەر بۇيىشە قورسايى سىستانى و عبدالعزىز الحكيم نابنە يەك. لەوانەش كەدارى خراب تر و گەورە تريان ئەوھى، وجودى چەمكى خيانەتىيان لەناو بېرەمباورى كورددا رەش كردووە. چەمكى فەرقوجياوازى لە بەينى پاكوبىسى و نىشتىمانىپەرەورى و خيانەت دا نەھىشت، بە دانانى ناوى جاش و جاسوسان لە لىستەكانى هەلبىزدەن دا، ئىنجا بە هەر بروبىانويك بىت، وە هەرۇها لىتنەپېتىجانەوە لە فايىدارەكان. بەلاي منهۇ نەمانى ئەوھى هېلە دىيارېكراوهى لە نىوان خيانەت و نىشتىمانىپەرەورى (يان بلىي بىتەيىدا)، هەر ھەموو چەمكەكانى ھەستى نەتەوايەتى، نالىم بۇونى نەتەوھى، كورد دەخاتە بەر گومانەوە. بەھىچ جۆرىك پاساو بۆ ئەم هەلۋىستانە نىيە و قابىلى ھىچ جۆرە موناقەشەيىكىش نىين. راوا لە رۆشنىپەرانى كورد دەكەم لەم دىيارەدە يە بکۆلنەوە.

له به ریتانیا، ئیستاش نهوه کانی سهربازه ههلا تووه کانی گوره پانی جه نگ، نهوه ک جاسوس، ئهوانی سزا درابون و رهمی کراون به تۆمهتى 'خيانه تى عوزما'، له کاتى جه نگى جيھانى يەكم و دووم دا، بە سووکييەوە سەيريان دەكدرىت. هەر كاتىك مېژۇنۇسىك لە بارەي يەكىك لە شەرانە و باروزرووفەكى دەنۇسۇتى و بەپىتى ئەو بەلگەنامە نويييانە و وە يان هەر بەلگەيىكى تر پىتى تىيدەچىت بىسەلمىتى كەوا بەكىك لەوانە رەنگە تۆمەتەكەي بە نارەوابى درابىتە پال و سزاکەي باوکيان بۇ ئەوهى لەو كاتەدا رەنگە عادىلانە نەبوبى. ئەوه نهوهى ئەوانە دەچنە دادگا بۇ پاك كردنەوهى ناوى باپىر و باپىرى باوکيان بۇ ئەوهى شەرمەزارى لەسەر خوريان لابەن. تا ئیستاش شاۋىنى بەريتانىا ناوىرى ناوى مامەكەي بەينىت لە بەر ئەوهى گومانى لىيەدەكدرىت رۆزى لە رۆزان مەيلى نازىيەتى هەبوبە و پىش شەر هيئەرى بىنیو، مردىش جارىكى تر چاوى بە بەريتانىا نەكەوتەوە. كەچى، لە ئەمپۇرى كوردىستان لە سايەي سەرى يەكىتى و پارتى، خائينان دەبنە رابەر و دەمراست و نوييەرىشمان و دەستتۈر و قانۇوېشمان بۇ دەننۇسەن! خەلکانىكى زۆر، سالەھا ئىسال لە ناخۇشتىرىن رۆزەكانى مېژۇوی كوردىدا خەباتيان دەكىد، دەبى خۆزگە بەوه بخۇن وەك جەوهەرى مەحىيەرلىكى، جوڭو مەحمدەد كەلھىن، نامىق رەقىب سورچى، دكتور سەعدى بەرزنجى... و ئەوانىتى ئىيە ناويان بىتن، نەك هەر خۆيان، بەلكو بابەلباب خاين بوبونە و ئیستاش لە لىستى نوييەرانى گەلى كوردىن بۇ پەرلەمانەكان! خۆ گەريمان پاساۋيان بۇ كاندىد كەنەن ئەو كەسانە ئەوه بى بەنەيەرە كەلەوانە 2,3 بلى 10 هەزار كەس بە لاشعورىيەوە دەنگ بە لىستەكانىيان دەدات، باوەرم بەوهش هەيە ئەوهندەش زىياتىر بە شعورورەوە لە دەزى ئەوانە و ئەوهندەيتىش لەبەر دۇزمەندارى لەگەل يەكىك لەوانە دەنگ بەو لىستانە نادەن. دوايىي كام ئايىن و بېرۇباوەر رېڭا دەدات چەندىن كەسى رابىدوو پې سەرەرەلىكى لەگەل ئەوانە، تىكەل بىكەن، بابە قەيناكات لەگەل دىزەكانى قەدىم هەر لە رىزى خۆيان دا بوبونە. نالىيىن قەسابخانە يان بۇ دابىتىن، بەلام خيانەت هەر خيانەتە و خيانەتكارىش هەر دەبى بىزانتىت ئابرووی هەتا هەتايە هەر لەكەدارە. كەچى ئەمپۇ دەبىتىن كەدەوهى خيانەت و خيانەتكار خەلات دەكدرىت. شىواندىنى چەمكى خيانەت و بە پۇزەتىف سەيركەرنى و تەشويق كەرنى، گەورە تەرىن سەتمى نەتەوايەتى و خەتەر تەرىن تاوانە ئەو حىزبانە دەيکەن.

تاوانىتىكى لهوهى سەرەوه گەورەتىش ئەوهى، غەسبىكەرنى ئىيرادەي تاكى كورده. هەر لايەنلىك مومارە سى ئەم كەدارە دېندانانە بکات با كوردىش بىت بىشك لە بەعس دېندا تەرە. هەردوو حوكەمەتەكەي هەولىر و سلىمانىش بە بەرپلاوى پەيرەوە دەكەن. هەردوو كىشىان وەزىرى مافى مەرقۇپان هەيە و ئەوهندەشيان پى كەمبۇ يەكىكى تەرىشيان لە بەغدا دانان! چۆن و بەج كلوچىك، كەسىك لەسەر كار دانامەززىت ئەگەر لە ناواچەي يەكەميان پارتى و لەناواچەي دووھەميان يەكىتى نەبىت. چۆن مەرقۇ و مالۇمنالىيان لە نانۇئاۋ بېرىۋى ڇىيان بېبەش بکەرەت لەبەر ئەوهى ئەندامى حىزب نېيە و سەرەخۆيە، وەيا ئەندامى حىزبىيلى تەرە. تاكو ئىستاش دەرچۇوە يەكەمەكانى كۆلىچەكان لە خويىندىن بىلا وەرناگەن. ئەو جىڭىيانە بۇ منالە مەسۇول حىزبى وەيا منالە كۆنە ئاغايىكى لىكەوتۇ، يان شىخە كەرىكى زىندۇوكراوە تەرخانكراون. ئىنسانە بە تواناكان وەرناگىرەن لەبەر ئەوهى يەكىكى نېيە لهوان! ئەدى، ئەگەر بە فشار، ئىنجا هەر جۆرە فشارىك بىت، يەكىكى بکەرەتتە حىزبى غەسبى ئىيرادەي ئىنسان نەبىت چى پى دەلىن؟ ئەرى بەو فاشىلانە زانست و زانكۇ و رۇشنبىرى و ئەدەب كەلچىرى كوردى بەرپەيش دەبەن. ئەي بەمەجرە پەيامى ئەو ئازادىيەي جەماوەريان هاندەدا خەباتى بۇ بىكەن جىيەجى دەكەن؟ وا دىيارە ئەو هەممو شىعارانە يان هەر هەمۇو دەرچۇو و هەر بۇ ئەوهەيانبوو جىڭىاي بەعس بگەنەوە تاكو پەيرەوە كەدارەكانى ئەوان و بەلكو خراپىتىش بىكەن! دەبى بە چى چاپۇرىكەوە داوا لە خەلک بىكەن دەنگىيان پېتىدەن! تاكو ئىستاش جەماوەر بە قەرزىدار دەزانن، لە لۇوت بەرزى خۆيان نەكەوتۇون. ئەگەر بەراوردىكى چۆنەتى كەرمۇگۇرى هەلۋىتى خەلکى كوردىستان بەرامبەر بەرەپەرچۇونى هەلېزاردەكانى سالى 1992 و بى موبالاتى بەرامبەر هەلېزاردەكانى كۆتايى ئەم مانگە بىكەن، دەبىتىن مۇتمانەت خەلک تاچ رادەيى بەو حىزبانە كەم بوبە. لە جىاتى ئەوهى داواى لېپۈوردىن لە جەماوەر بىكەن ئىنجا داواى دەنگىيان لى بىكەن، كەچى دەيانەوە بە شىعاراتى عاتىفي و بىرىقەدار جەماوەر هەلخەلەتىن.

لەگەل ئەو هەمۇ نارۇايى، گەنهلى و دزىيانەش كە لە كوردىستان بەرپلاوە، بەشبەحالى خۆم، مادام ھيواى ئەوه هەيە دەنگدان و هەلېزادرەن بىنە نۆرم (عادەت) گەش بىنم بە دووا رۆز. هەر هەمۇ ھىزە سىياسىيەكانى كوردىستان، ئەو عەقلەتەي ھەيانە شەقى سندۇوقى هەلېزاردەن پېيان دەگۈرى، وە يان لە ئەنجامدا وەلادەندىرىن. ئەگەر دىيمۆكراطيەت سەرېگۈرتىت ئەوه جەماوەر براوە دەبىت. ئەمجارە نا جارىكى تر، يا جارىكى، يا جارىكى تر، ئەو رۆزە هەر دىت هاواولانىتىنى دەنگەرە كورد خويىندەوار و ھەشىار بىن، ھەست بە بەرژەوهندى تايىبەتى دوورونزىكى خۆيان بىكەن، ھەست بە بەرژەوهندى كىشتى بىكەن، بتوانى رەشۇسپى لىك جىاباڭەنەوە و بە چاڭ بلىن چاڭ بە خاپ بلىن خراپ. دەرئەنچام خەلکانىك دېنە پېشەوە لەبەر ئەوهى خۆيان خۆيان، توانا و لېيەشاوهى و رايىدووی كار و كەسایەتىيان و لە خۆبۈردىنيان بۇ خزمەتى كىشتى فەرزىيان دەكەت بەسەر ئەوانەتى تا ئىستا دەھىزىتىنە پېشەوە لەبەر ئەوهى منالى كام كۆنە شىچ، ئاغان يان بىنە مالەن، يان سەرۋىكى كام عشىرەت، خەلکى كۆن و منالى

پريکيشا نابيته کوريک. ديموکراسيهت و په‌رله‌مانی کورستان و مينتاليتي (هز و بيرکرده‌وه)ي جه‌ماوه‌ريش به جاريک و دووجار نابيته په‌رله‌مان و ديموکراسيهتى بيريانيا، دهنا يه‌كىك دهبوو داواي رونکرده‌وه‌ييک له خانم به‌رواري و حيزبه‌که‌ي کاندېدى كردوده بکات، ئايا له كاتى قه‌راردان له‌سهر مه‌سه‌له‌ييکى چاره‌نووسسازادا وه‌لائى بۇ به‌رژه‌وه‌ندى و داواكارى لىسته‌که‌ي ده‌بىت يان به‌رژه‌وه‌ندى بېرو بۇچونى مېرده‌که‌ي و لىسته‌که‌ي، له حاله‌تىكدا ئەو دوو به‌رژه‌وه‌ندىدە دېز بە يه‌كتى بىن؟ وە ئايا موتمانه‌ئەوهى پى دەكردىت نھىئىنه‌كانى تاكتيك و مناوهرات و سياسەته‌كانى لىسته‌كى بپارىزىت؟ كى گەرنىتى ئەوه دەكات له ژىر كارىگەرېتى سۆز (عاطيفه) و بلاكميل (هەلخەلەتىن بە هەر جۆرىك) دا چۆكدانادات و ناكەويتە داوى ئەوهى كارى وابكات گەلىك زۆر بکەويت له‌سهر بەرژه‌وه‌ندى دەنگىدرى كورد؛ ژيانى تايىبەتى كەسانى خاومن پۇستە بالا گشتىه‌كان، ژيانى خويان نىيە له دەولەتى ديموکرات دا. هەر كەسيك ئەگەر چاوى له و پۇستانە يە دەبىن هەماھەنگى ھەبىت لە نيوان ژيانى تايىبەتى و ويست (طموح) ھ سياسەيەكانى، ئەگەر نا بە دووروو (Hypocrite) داده‌ندرىن و له پۇسەكانيان وەلا دەندرىن. يان له‌سهر دەعوه‌تى شەويك لە ھۆتىلکى مەھەم فايد وەزىرىك دوو سال زىندانى بىكردى، وە يان وەزىرىك له‌سهر ئاشكارابۇنى كارئاسانكىردىنى قىزەيىك بۇ داياني دۆستىكى ئىستيقال بىدات. بەھەر حال ئېمە جارى، خۆمان و حيزبەكانمان زۆرمان ماوه لەو چەمکانه بگەن. بەھەر حال رېڭا هەر چەند دوور و درېز بىت سەرتاكەي لە ھەلگرتنى ھەنگاوى يەكەمەوه دەست پىنده‌كات.